

Izhaja tedensko.
Poština plačana v gotovini.
Uredništvo: Narodni dom,
Tajništvo Narodno - socijalistične stranke. Telef. št. 77.
Inserati po dogovoru.

NOVA PRAVDA

Posamezna številka stane R 1-50.
Upravništvo: Ljubljana, Gra-
dišče 7, levo. Telefon št. 77.
Naročnina: Mesečno 6 kron.
Glasilo NSS v Jugoslaviji.

Jugoslavija.

Ljubljana, 3. junija 1921.

(Ustava. --- Naši poslanci v konstituenti. --- Kriza v vladi. --- Minister grozi s samomorom. --- Demokratske duševne potence in stanovanjska naredba.)

V konstituenti se še vedno vrši podrobna debata o posameznih delih ustave. Interesantno je, da se proti nekaterim določbam ustave stavijo po robu celo posamezni člani demokratske in radikalne stranke, ter so eni izjavili, da bodo glasovali celo proti nekaterim paragrafom. To so grenke pilule za demokratski in radikalni klub. Velika borba se je bila za oni del ustave, ki govori o socialnih in agrarnih vprašanjih. Je še veliko vprašanje, če bode dobila vlada ravno za omenjeni del ustave večino. Kako se je položaj poostri, sklepajo naši čitatelji lahko iz drugega članka, ki ga prinašamo v tej številki, ki govori o ustanovitvi samostojne srbske kmetijske stranke od bosanskih radikalov.

Ker pa nastopajo bosanski radikali precej ostro proti Muslimanom, seveda tudi Muslimani niso tihi in odgovarjajo po svoje. Pašić bo imel še veliko dela, da bode spravil te bosanske peteline pod en klobuk, da se mu potem posreči rešiti ustavo. Ako pa Bosancev ne pomiri, se zna zgoditi, da pojde ustava v zadnjem trenutku rakom žvižgat.

V podrobno debato za ustavni načrt sta posegla tudi naša poslanca tov. Deržić in Brandner. V izvrstnih govorih sta kritizirala kvarljive in za ljudstvo škodljive točke v ustavi. Izjavila sta tudi, da ta ustava ni taka, da bi koristila del ljudstvu in ne moreta glasovati za njo ter da bode glasovala proti taki ustavi, ki se ne ozira na ljudske potrebe. Reči moramo, da je bil nastop tov. Deržića in Brandnerja jako srečen, ter da so celo nasprotniki pritrjevali globoko zamišljenim izvajanjem naših poslancev.

Mi moremo biti našim poslancom le hvaležni za njih izvrsten nastop. Pokazala sta celi Jugoslaviji, da je narodno-socijalistična stranka, poštena in za ljudski blagor skrbeča stranka.

V teh težkih časih, ki jih ima vlada, da spravi ustavo pod streho, se je pojavila še vladna kriza. Kar dva ministra sta odstopila. Morajo biti težki vzroki, da ravno sedaj, ko hoče vlada stlačiti ustavo pod streho, odstopajo ministri in delajo nove sitnosti. Računalo se je, da bode Pašićeva vlada podala ostavko, ko bode sprejeta ustava. Toda, kakor vse kaže, se je začela krhati stavba že sedaj. Nam se zdi, da prihaja polagoma čas ozdravljenja našega političnega življenja. Vendar je upanje, da bodo prišli polagoma boljši elementi na površje.

Železniški minister dr. Velizar Janković mora imeti veliko grehov. Zadnjič na pr. se je peljal v Dubrovnik. To potovanje je seveda napravil na državne stroške. Peljal se je s posebnim salonskim vlakom, ki je imel 7 vagonov in se pustil na postajah častiti kakor kak kronani vladar. Zastave so vihrale in muzika je igrala, z eno besedo, Bosna je bila po koncu, g. železniški minister so se peljali z družino. Da je ta lepa rajza stala državo lepe novce, je povsem umevno.

Solcu pa je sledila vihra, grmelo je in treskalo, da je bilo strah. Pretečeni teden je imel radikalni klub sejo in na tej seji se je pred vsem pralo umazano perilo g. železniškega ministra dr. Velizarja Jankovića. Po tej seji se je Pašić izrazil, da take seje še ni dožvel, klub temu, da se

bavi že 40 let s politiko. Prišlo je tako daleč, da je Pašić celo zagrozil, da bode demisioniral. 30 radikalnih poslancev je izreklo železniškemu ministru g. dr. Velizarju Jankoviću nezaupnico. Velizar Janković si ni mogel več drugače pomagati, da je grozil, da se bode ustrelil. Z grožnjo samomora je hotel doseči usmiljenje pri ljudstvu in radikalnem klubu.

Ko so demokraci pri nas v Sloveniji pri volitvah popolnoma propadli, so se tolažili s tem, da so stranka duševne potence. To se pravi, da so oni najbolj pametni in da s pametjo nadomestijo število volilcev. Toda napuh se hitro kaznuje in tudi ta dem. napuh se je hitro kaznoval. Najbolj pametni dem. imajo seveda tudi najbolj pametnega ministra. Ako so že navadni demokraci najbolj pametni, predstavljamo si lahko, kako pameten je na primer še le demokratski poverjenik recimo Dolfe Ribnikar ali pa še le en demokratski minister. In ti najbolj pametni med najbolj pametnimi so skuhalo novo stanovanjsko naredbo. In ta naredba je bila tako »kunjstna«, da se sploh ni dala izpeljati. 1. junija bi morala ta stanovanjska naredba stopiti v veljavo in ker je bila tako pametna so jo morali preklicati. In kdor zna pa zna! To so demokratske duševne potence. Navadno ljudstvo ima za take duševne potence drug jako primeren izraz, ki ga pa, ker smo olikani ne moremo napisati, misli si ga pa lahko vsak.

Luka Baroš. -- Reka pripade Italiji.

Po znani rapalski mirovni pogodbi sklenjeni med Jugoslavijo in Italijo je postala Reka samostojna država, medtem ko je luka Baroš, ki meji na reško državo pripadla Jugoslaviji. Pred kratkim pa je nas presenetila vest, da hoče Italija, da luka Baroš ne pripade naši državi, temveč, da se priklapi reški državi. Italijani so čez noč prelomili pogodbo, ki so jo sklenili z nami.

Med našo državo in Italijo so se pričela nova pogajanja in slišalo se je o teh pogajanjih mnogo. Mi smo vedeli, da bodo Italijani dosegli kar bodo hoteli. Kdor pazno zasleduje italijansko diplomacijo, ta ve, da Lahi ne mislijo tisto doseči, kar najprej zahtevajo. In prve zahteve navadno maskirajo njihove prave zahteve. Tako smo bili mi pri italijanski zahtevi, da naj pripade luka Baroš reški državi prav radovedni, kaj pravzaprav hoče Italija doseči. Sedaj pa prihajajo iz Rima preko Berlina vesti, da se bode spor med Italijo in Jugoslavijo poravnal tako, da dobi Italija Reko, luka Baroš pa ostane Jugoslaviji. Italijani so dosegli kar so hoteli, da bode Reka njih to niso nikdar sanjali, naša nezmožna zunanja politika pa omogoča Italijanom vse kar si le zmislijo.

Naš poslanik v Parizu dr. Milenko Vesnić je umrl. V Parizu je nenadoma umrl dne 28. maja ob 16. dr. Milenko Vesnić, naš poslanik v Franciji in bivši ministrski predsednik. Truplo pokojnikovo bo pokopano na državne stroške v Parizu, naknadno pa se bo uredilo vprašanje prevoza v domovino.

Jugoslovanski klub.

Od »Jugoslovanskega kluba« prihajajo iz Beograda jako različne vesti. Medtem ko piše »Jutarnji list« v nedeljo, da hoče »Jugoslovanski klub« slediti vzgledu »Hrvatske zajednice« in zapustiti konstituento, piše isti list v torek, da se vrše med

»Jugoslovanskim klubom« in Pasićem pogajanja, da bi stopil »Jugoslovanski klub« v vlado. Po vesti istega lista je »Jugoslovanski klub« pripravljen stopiti v vlado, ako se ugotovi njegovemu avtonomističnemu stremljenju in ako Pasić pristane, da bode cela Slovenija ena sama oblast z vsemi dodatki, ki so predvideni v ustavnem načrtu »Jugoslovanskega kluba«.

Hrvatska zajednica.

V soboto so imeli poslanci Hrvatske zajednice v Zagrebu sejo, na kateri so obravnavali nastali politični položaj in sklepali o nadaljnjem delovanju Hrvatske zajednice. Na seji so sprejeli resolucijo, katera pa je bila v strankinem glasilu »Hrvat« popolnoma zaplenjena.

Izjednačenje policijske službe.

V ministristvu notranjih zadev se dela o izjednačenju policijske službe v celi državi. V to svrhu je odšel en načelnik ministristva notranjih zadev na Dunaj, da prouči organizacijo dunajske policije.

— **Računanje v dinarjih.** Gostilničarji in kavarnarji na Hrvatskem, v Bosni in Vojvodini so sklenili, da bodo začeli v svojih obratih računati v dinarski vrednosti. Sklep utemeljujejo s tem, da je valutna reforma definitivna in ker enkrat moramo priti do enotnega denarja, da je sedanjí čas zato ugoden, ker kažejo cene padajočo tendenco.

Svetovni pregled.

Mi in Bolgari.

Ljubljana, 2. junija 1921.

V programu narodnih socijalistov je slovanska socialistična vzajemnost, torej tudi med jugoslovanskim proletariatom in bolgarskim narodnim delavstvom. Sedanjí čas je še neugoden za zblizanje, ker je naša država hladno razmerje do Bolgarije podedovala še od kraljevine Srbije in je mržnja do Bolgarov med našim ljudstvom onkraj Save v zadnji vojni narasla.

Ko je stopila Bolgarija v vojno, je izdal ruski car Nikolaj II. manifest, v kojem imenuje Bolgare izdajalce na sveti slovanski stvari. Sicer dvomimo, da bi isti car, ki je zatiral slovanske Poljake in ki je v istem času podpisal zloglasni londonski pakt, imel pravico govoriti v imenu slovanstva, toda da so Bolgari pozabili na osvoboditelje izpod turškega jarma, ter se popolnoma udali vplivu nemško nacionalnega kralja in njegovih priveskov, kaže slovansko zavest tega naroda v slabi luči.

Leta 1878 je Rusija osvobodila Bolgarijo. Na podlagi Sveto Štefanske pogodbe je obsegala Bolgarija poleg poznejše kraljevine, tudi celo Macedonijo brez Soluna. Istega leta je berlinski kongres dal Macedonijo Turčiji nazaj, ter ustvaril razum male samostojne Bolgarije, še eno avtonomno in privilegovano provinco. Seveda so Bolgari v Macedoniji tajno propagirali za svojo državo. Molče je Rusija podpirala to stremljenje.

Toda, ko je Rusija uvidela, da se njen vpliv manjša in nemški raste, je korigirala svojo balkansko politiko, ter je začela podpirati srbsko propagando v Macedoniji. In tam je zibelka sovraštva. Radi Macedonije so v letih 1885., 1913. in 1915. --- 1918. prelili Srbi in Bolgari potoke krvi, a v letih brez vojne hektolitre tinte. Literatura o Macedoniji je ogromna, toda večinoma nezanesljiva. Srbska in srbofilška dela kažejo vso Macedonijo v srbskih barvah, a bolgarske in posebno nemške knjige učijo, da ni v celi Macedoniji enega Srba.

Macedonci nimajo lastnega književnega jezika, ampak govorijo narječje, koje tvori prehod od srbohrvatskega k bolgarskem jeziku. To se vidi v šolstvu. Pred balkansko vojno so bile srbske gimnazije v Skoplju, Bitolju in Solunu in bolgarske v istih mestih; razun tega so imeli Srbi in Bolgari približno 1000 ljudskih šol in otroških vrtcev. Učenci srbskih šol so postali zagrizeni Srbi in obratno.

Z jugoslovanskega stališča bi bil prepri radi Macedonije nepotreben. Toda Bolgarija oziroma njen

zagrizeno nemško nacionalni kralj Ferdinand Koburški, se ni ukvarjal z jugoslovanstvom, ampak on je hotel usvariti Veliko Bolgarijo na račun Velike Srbije.

V začetku svetovne vojne se je Bolgarija pogajala z antanto in seveda tudi z Nemčijo radi vstopa v vojno. Zmagal je kralj in njegova struja.

Odločili so sledeči argumenti:

1. Ustvariti Veliko Bolgarijo na podlagi pogodbe Sveto Štefanske.
2. Onemogočiti Srbiji, da postane večja od Bolgarije.
3. Zabraniti Rusiji, da se polasti Carigrada.

Bolgarija je stopila na stran Nemčije, zasedla Macedonijo in Srbijo in brez ozira na to, da je baje vsa Macedonija bolgarska, poklala tisoče Macedoncev, ker so čutili srbsko.

Zgodovina in sedanjost nas uči, da samo narodi, ki so teritorialno ločeni, nimajo diference, ker nimajo povoda za narodnostne spore; nasprotno, dva taka naroda se večkrat združita, da se branita, ali tudi napadeta skupnega soseda, to je tretji narod, ki leži med obema. Dolgoletno prijateljstvo med Rusijo in Francijo je tako utemeljeno. Iz istih vzrokov ne more ohladiti stara ljubezen Poljakov do Francije. Jugoslovane in Čeha ne druži samo slovanska kri, ampak tudi skupni sovražniki. To razmerje ne kali niti najmanjši oblaček, kvečjemu njih sumljivo živahno iskanje italijanskih simpatij. Prijateljstva med Jugoslovani in Poljaki, Švedi in Nemci, Angleži in Madžari ni mogoče uničiti. V najnovejšem času opazamo celo nekake simpatije hrvatskih krogov, ki ne poznajo narodnega edinstva, za avstrijske Nemce.

Nasprotno pa vidimo, da se dva naroda, koja imata skupne narodnostne meje sovražita, po mogočnosti tudi uničita, brez ozira na kri in jezik. Naravnost šolski vzgledi so --- da ostanemo pri Slovanih --- Poljaki in Rusi, Čehi in Poljaki v tešinskem sporu, ter končno Srbi in Bolgari.

Spor med Čehi in Poljaki radi tešinskega ozemlja se je zdel Slovencem malenkosten in nepotreben. Nepoučenim je bilo vse eno ali dobi dotične revirje Čehoslovaška ali Poljska, glavno da ostanejo v slovanskih rokah. Toda Čehi, kakor Poljaki niso mislili takrat na slovansko vzajemnost, ampak samo na koristi svoje države.

Tudi mržnja med srbskim delom našega naroda in Bolgari omlačujemo. Nekateri idealisti si ne morejo predstavljati Jugoslavije

brez Bolgarov. Pri tem ne pomislijo, da s tem indirektno priznajo, da nismo niti mi Srbohrvati in Slovenci en narod. Mi vedno naglašamo, da mora Premurec istotako kot kmet iz Šumadije razumeti težnjo po osvoboditvi Primorja. Ravnotako mora razumeti naš delavec in posebno naš inteligent bol srbskega brata, kateremu so ravno Bolgari požgali dom, obesili popa, onečastili sestro. Ako ne razumemo to mržnjo, priznamo, da nismo en narod, ampak zbirka slovanskih narodčev in da simpatiziramo s Srbi in Bolgari, kakor simpatiziramo paralelno s Čehi in s Poljaki.

Radić, fanatični sovražnik Srbov, ne priznava narodno edinstvo; pač pa zahteva združitev z Bolgari. Razumljivo: on smatra Hrvate in Bolgare za različne narode; Hrvatje in Bolgari so teritorialno ločeni, Srbi skupni sosed, prvi in drugi se morajo združiti, da napadejo in uničijo tretjega.

Vzajemnosti z Bolgari ne odklanjamo; ali počakati moramo, da ublaži čas mržnjo in vse druge posledice vojne. Narodne socialiste čaka težka in velika naloga, da združijo celi jugoslovanski narodni proletarijat.

Mi potrebujemo nižjo organizacijo, ne višjo. Kaj nam pomaga velika glava, brez zdravih in vseh udov?

B. C.

Italija.

(Izid volitev. --- Poraz vlade.)

Italijanska vlada je razpustila parlament in razpisala nove volitve, da bi se znebila socializma in združila meščanske stranke v mogočen blok. Da bi lažja vlada znala kako bodo izpadle volitve, nikdar in nikoli ne bi bila razpustila starega parlamenta pred časom. Socialisti so bili v prejšnjem parlamentu v opoziciji in nameravali vlado v marsičem na potu, toda ta opozicija vendar ni bila tako brezpogojna, da bi se ne dalo z njo pogajati. Toda kljub temu niso ugajali Giolittiju in on jih je hotel znebiti s tem, da je ustanovil fašiste. Danes pričajo o delovanju po Giolitti-ju ustanovljenih fašistov neštevilni izropani in upepeljeni delavski domi po celi Italiji in nedvomno je, da se danes laški socialisti z Giolittijevo vlado ne bodo hoteli več pogajati.

Socialisti imajo v novoizvoljenem parlamentu manj poslancev kakor so jih imeli v razpuščenem parlamentu, toda vse vesti pravijo, da imajo sedaj boljše poslance.

Giolittijeva vlada je pričakovala od novoizvoljenega parlamenta veliko, toda volitve so izpadle za njo tako slabo, da bi v današnjem času bolj slabo izpasti ne mogle. Posamezne stranke so razdeljene po mandatih sledeče:

Konstitucionalci (vse liberalne struje)	252
Komunisti	15
Ljudska stranka (klerikalci)	107
Fašisti	23
Socialisti	125
Republikanci	7
Jugoslovani	5
Nemci	4
Skupaj	538

Italijanska zbornica, ki bi se bila imela otvoriti že 1. junija, začne svoja zasedanja še-le 8. junija. Otvoritev zbornice se zavlačuje ker Giolitti ne more dobiti večino s katero bi sestavil vlado. Kakor kaže je več poslancev proti Giolitti-evi vladi kakor za njo. Odločno proti Giolitti-ju so socialisti, komunisti in republikanci. To je enkrat skupina 147 poslancev, ki pojde ostro v boj proti vsaki vladi, ki bi jo hotel Giolitti sestaviti. Za Giolitti-ja se pa ne ogrevajo tudi klerikalci, kljub temu, da so prej bili v vladni večini. Razpust parlamenta je bil naperjen namreč tudi proti klerikalcem, ki so bili prej v vsaki vladi in brez katerih se ni mogla sestaviti nobena vlada. In Giolitti je mislil, da bodo klerikalce oslabile volitve tako, da bodo oni primorani iskati zaslombe pri vladi, ne pa narobe kakor je bilo to v razpuščenem parlamentu, da je

morala iskati vlada pomoči pri klerikalcih. Toda klerikalci so prišli v novi parlament močnejši kakor so bili v razpuščenem parlamentu in to je seveda za vlado, kar najbolj neugodno.

Kar najbolj neugodno za vsako vlado je tudi, da je bilo v tako zvanem meščanskem bloku izvoljenih 23 fašistov in 40 nacionalcev.

S tem je vsaka kompromisna politika, ki bi jo hotela kaka vlada peljati skoraj izključena.

Najnovejše vesti nam vedo poročati, da bodo skušali nastopiti socialisti in klerikalci skupno in bi se njim pridružilo v tem slučaju kakih 50 poslancev drugih strank.

V tem slučaju bi morala Giolittijeva vlada seveda takoj odstopiti in napraviti prostor drugi vladi. O skupnem nastopu socialistov in klerikalcev se je govorilo že v razpuščenem parlamentu, toda do te skupnosti ni prišlo nikoli. Mogoče, da se to zgodi sedaj, ker je nasilnost fašistov precej zblížala vse ne strogo nacionalistične stranke.

Političen položaj je postal z novimi volitvami bolj zamotan, kakor je bil prej in Giolitti kateri si je hotel zboljšati položaj, bo moral najbrže pobrati šila in kopita in iti v zaslužni pokoj.

Ogrska.

(Zapadna Ogrska. --- Grof Karolyi.)

Ob priliki sklepa miru med Ogrsko in antanto je bil prisojen oni zapadni del Ogrske, ki meji na Avstrijo Avstriji. Kljub temu, da je preteklo že dolgo časa kar je bil mir podpisan še Ogrska do danes ni hotela odstopiti Avstriji prisojeni del. Ogrska se drži trdovratno in noče o kakem odstopu ničesar slišati.

Sedaj se vršijo med Avstrijo in Ogrsko zopet pogajanja. Ogrska se zviša na vse mogoče načine, kako bi rešila vsaj del ozemlja, ki bi ga morala odstopiti. Toda Avstrija vztraja na tem, da njej mora odstopiti Ogrska vse kar je po sklenjenem miru dolžna odstopiti.

V budimpeštanskem listu razpravlja princ Ludwig Windisch Grätz o razpadu Avstro-Ogrske in pravi, da je eden glavnih krivcev grof Karolyi, ki je dobival že leta 1917 velike svote denarja iz Francije ter je ta denar porabljal v to, da je pomagal uničevati Avstro-Ogrsko.

Avstrija.

(Glasovanje na Salzburškem o prikloplitvi k Nemčiji. --- Glasovanje tudi na Štajerskem. --- Koroško vprašanje.)

V nedeljo dne 29. maja se je torej vršilo glasovanje na Salzburškem o prikloplitvi Salzburške k Nemčiji. Poročali smo že, kake zapreke so se delale salburžanom od strani antante; te zapreke pa niso rodile drugega uspeha kakor tega, da se ljudsko glasovanje ni vršilo pod vodstvom vlade, temveč so izvedle ljudsko glasovanje politične stranke. Glasovalo je 96.070 oseb, 94.859 glasov je bilo za priklopitev, 833 glasov proti prikloplitvi Salzburške k Nemčiji.

Korajža, ki so jo pokazali Salzburžani je spodbudila tudi Štajerce ki so sklenili, da bodo izvedli ljudsko glasovanje o prikloplitvi Štajerske k Nemčiji dne 31. julija 1921. Nemške avstrijske dežele so kakor vidimo polne upanja in korajže. Le koroški Nemci se držijo pri celi zadevi precej kislo. Oni imajo pa tudi vzroke. Po mirovni pogodbi, ki je bila sklenjena med Avstrijo in antanto se Avstrija ne sme pridružiti Nemčiji, in ker se hoče Avstrija hljub temu pridružiti Nemčiji, krši s tem mirovno pogodbo. Samoobsebi umevno je, da antanta ne pusti, da bi jo mala Avstrija vlačila za nos, antanto bo Avstrija kaznovala. Predvsem bomo dobili del Avstrije Jugoslovani. Nesrečni plebiscit je nam vzel Koroško, nemška glasovanja o prikloplitvi Avstrije k Nemčiji bodo

nam Koroško zopet dale. Radi tega se držijo koroški Nemci precej kislo.

Nemčija.

(Procesi proti nemškim vojnim zločincem.)

Svojčas je hotela antanta zahtevati, da izroči njej Nemčija one zločinske Nemce, ki so se v vojni posebno surovo obnašali, ter tako zakrivilo razne grozovitosti. Nemčija se je branila izročiti svoje državljane tujim sodiščem in obljubila, da bode one, ki so se pregrešili sama kaznovala. Po dolgem obotavljanju je antanta dovolila Nemčiji, da sama sodi nemške vojne zločince.

Pretečeni teden se je vršil v Leipzigu prvi proces proti nemškemu podoficirju Heynen. K obravnavi je prišlo več angleških prič in pravnikov. Heynen je bil tožen, da je z angleškimi ujetniki jako surovo po-

stopal, jih tepel s puškinim kopitom ter nekatere tudi nevarno ranil. Angleške priče so pričale jako obteževalno. Obtoženi Heynen se je zagovarjal, da je prišel od višje vojaške oblasti ukaz, da se mora z ujetniki strogo postopati. V ukazu ni bilo natančno navedeno, kako se mora postopati, strogost si je moral po ukazu vsak sam znati. No, in Heynen je postopal dovolj strogo, vojake je navadno pretepal s puškinim kopitom ter jih pobijal z bajonetom po nosen. Nemške priče so skušale krivdo omiliti, toda sodišče je bilo primorano, da je obsodilo Heynen-a na 8 mesecev ječe.

Drugi proces se je vršil proti nemškemu stotniku in advokatu Emil Müller-ju. Tudi k tej obravnavi je prišlo 20 angleških prič. Müller je enkrat odprl v grob položeno krsto angleškega vojaka, ter stopil na mrliča.

Slovenija.

Volilcem Ptuja.

Pod tem naslovom se ptujski list z dne 22. maja zopet zaganja v NSS. Povedal ni prav nič novega, temveč staro pogrel, povrh pa z lažmi olepšal. --- Glavni namen tega dopisa je zvaliti vso krivdo njihove nesramne politike na NSS in prepričati volilce, da niso narodni socialisti narodni. --- O nenarodnosti le teh pa nimajo nobenega drugega dokaza, kakor tega, da niso hoteli z njimi kot »narodnjaki« voliti njihovega župana. --- O njihovi narodnosti, bi se dalo nasprotno pisati cele knjige in bi se marsikateri demokrat drugih mest, zgražal nad istimi in se sramoval takšnih pristašev. --- Da temelji to na resnici, bodi omenjeno samo par primerov. Pri Sv. Vidu pri Ptuj se je naselil za časa vojske zagrizen Nemec, Otto Pilz po imenu, doma iz rajha. Taisti vedno rovari proti državi in je bil radi tega od okraj. glavarstva v zmislu naredbe narodne vlade št. 272/19 obsojen na 5 dni zavora in K 2000.--- denarne globe. Krajevna organizacija NSS je napravila lansko leto meseca jun. vlogo naravnost na deželno vlado v svrhu izгона tega protinarodnega individua, ali do danes se ni napravil niti tozadavni korak in on lepo naprej nemoteno proti državi hujska. --- Vprašamo sedaj, kateri narodnjak bi branil takega človeka? Gotovo, tisti, ki ima karkaj narodnega čuta, bi se čutil užaljenega, če bi se od njega kaj takega zahtevalo. V Ptuj pa se je našel vrl narodnjak, nekdanji predsednik narodnega sveta, voditelj ptujskih Slovencev, bivši starosta Sokola, ki se je z vso vmeno zavzel za istega in na vse mogoče načine delal, da bi ga »zmazal«. Če kdo tega ne verjame, naj vpraša g. dr. Fermevca, ker je bil on dotični mož »narodnjak«. --- Dokaz je akt okraj. glavarstva Ptuj št. 5242/I. Če je odvetnik --- demokrat tudi navezan na svoj zaslužek in če bi samo od istega živel, kar pa pri g. dr. Fermevcu ni slučaj, toliko narodnega čuta, kot pristaš državotvorne stranke, bi vendar moral imeti, da ne bi zagovarjal proti državnim elementom. --- Tega ne bi storil nobeden narodni socialist, ki nima višje naobrazbe, na katero so demokrati tako ponosni. --- Drugega slučaja, bi se znal natančneje spominjati g. dr. Gosak, ki se je godil v italijanskem ujetništvu, kjer on, kot častnik, sam ni hotel stopiti v jugoslovansko legijo in drugim brnil in jih odvrčal. --- Nadalje je eden ptujski demokrat, ko je videl, da neki višji gospod govori na cesti z nekim nižjim uslužbencem le tega, v pravem pomenu besede, nahrulil: »Kaj te ni sram s proletarjem govoriti! Kako se more akademsko izobražen človek toliko ponižati, da javno govori s takim, ki nima akademične izobrazbe.« Da ne misli samo dotični gospod tako, temveč tudi vsi drugi demokrati, so sami v isti številki ptujskega lista priznali, kjer pravijo, da so z velikim zatajevanjem milostno ponudili

NSS roko. To je vse pri njih narodno in demokratično!! --- Res je, da so pred volitvami vprašali tuk. kraj. organizacijo pod kakimi pogoji, bi ista skupno z njimi nastopila. Ko jim je NSS javila le te, ne samo, da niso na iste odgovorili, temveč so ravno nasprotno storili to, kar je NSS zahtevala, ter s tem pokazali, da njim ni za skupen nastop. --- Po izvolitvi odbornikov, gospodje demokrati, niso prišli k NSS v svrhu eventualnega skupnega nastopa za izvolitev župana in podžupana in se hočejo na ta način samo oprati nasproti javnosti. --- Niti tisti trenutek pred ožjo volitvijo, ko bi bili narodni socialisti pripravljeni voliti narodnega župana, samo da se reši Ptuj pred nemčurjem, se niso hoteli niti toliko ponižati, da bi bili vprašani, če bodo NSS odborniki oddali glasove za njihovega kandidata, temveč so kakor despoti čakali, da jim jih isti, mogoče na kolenih, pridejo sami ponuditi. Kaj, gospodje demokrati, naj bi bila to zahvala za Vaše blatenje pred volitvami? Nadalje kričijo demokrati v istem listu, da nimajo narodni socialisti sposobnih mož, dočim imajo oni celo vrsto sposobnih poštenjakov. Priznamo, da je to res, ali žalibog ti sposobni možje niso na listi in tudi odborniki ne, ker nimajo akademične izobrazbe. Zaraditega ne smejo priti do veljave in do besede, ker bi nesposobni dohtarji --- advokati zginili iz površja in to se ne sme zgoditi pod nobeno ceno, četudi se morajo žrtvovati lastni pristaši. V kolikor ima NSS sposobnih mož, tega ne morejo advokati --- demokrati okoli Ptuskega lista sediti, ker prvič niso narodni socialisti še nikjer bili na vodilnih mestih, da bi svojo sposobnost pokazali; drugič, eden, ki sam nič ne zna, ne more ocenjevati znanja drugega, ki zna dosti več od njega. Cela stvar izgleda tako, kakor za časa, ko so še živali govorile, in je bil postavljen osel za izvedenca o slavčevem petju. ---

Sedaj ptujski volilci presodite o narodnosti in vzvišenih idealih demokratov (za svoj žep) in potem odločite Vi sami o pravilnem postopanju kraj. organizacije. Da vsi volilci narodnih socialistov to postopanje odobravajo, je jasen dokaz to, da razven dveh, ki se bojita terorja, katerega je proklamiral »Slov. Narod« z dne 1. maja ni nobeden izstopil, pač pa jih je več, ki so demokratsko stranko volili, v protest temu njihovemu protinarodnemu postopanju pristopilo h kraj. organizaciji. JDS bi hotela imeti komisarija, kateri bi se edini bil njihov pristaša. Toda prej ali pozneje bi prišlo do ponovnih volitev in takrat bi bilo razmerje malo drugače, ker toliko volilcev z akademsko izobrazbo, na katere ona samo reflektira v Ptuj ni, tako da ne bi mogli niti volilne liste skupaj spraviti in bi ostala samo ena, t. j. NSS.

Studenci pri Mariboru. (Obč. volitve.) Ker prosite podatkov o volitvah, evo vam jih iz naše občine,

ki je največja v našem okraju in kjer je skoro izključno delavsko prebivalstvo. Pri volitvah v konstituantno so imeli komunisti 397 in internacionalci 60 glasov, torej skupaj 457. Slovenske stranke pa skupno 153, med temi NSS 88 glasov. Pri občinskih volitvah pa so se komunisti in internacionalci združili pod nedolžnim imenom »delavska in kmečka skupina«, da bi delavstvo lažje preslepili. Pri njih je kandidiral sam Jože Nachtigall, nosilec liste pa je bil Kolloch-ov Lojze. Slovenci smo nastopili skupno t. j. postavili smo zmožne kandidate in se nismo ozirali na politično mišljenje. Meročajna je bila samo trdna narodna zavest in sposobnost za delo v občinski upravi. Od 581 določenih glasov (pri konstituantih 619) so dobili komunisti in internacionalci 369, Slovenci pa 232 glasov. --- Mi smo dobili 10 mandatorov, oni pa 14, dasi so se nadejali najmanj 18. Od zadnjih volitev smo Slovenci napredovali za 79 glasov, komunisti in internacionalci pa nazadovali za 108 glasov. Torej je razlika v naš prid skoraj 200 glasov. Med kandidati naših nasprotnikov je 18 izrazitih komunistov in trije so celo taki, ki so pobirali svoj čas podpise za Nemško Avstrijo. Za komuniste in internacionalce se je najbolj pehal Bacher Franc, kar si je treba zapomniti. Naši agitatorji so bili docela na mestu. Pač pa je blo nekaj naših ljudi toliko mlačnih, da se niso udeležili kljub pozivom volitev. Tudi take Slovence si moramo zapomniti. Od naših izvoljenih 10 kandidatov jih je 9 NSS in 1 SLS.

Sevnica. Izid občinskih volitev, ki so se vršile v Sevnici dne 6. maja t. l., je nas zadovoljil. V primeru z državnoborskiimi volitvami je NSS napredovala za 16 glasov in izšla kot najmočnejša stranka iz volilnega boja. Volilni rezultati so sledeči: --- NSS 86, JDS 55, SLS 80, JSDS 76, SKS 85; dobile so vse stranke po 5 odbornikov, razven demokratov, ki so dobili samo štiri. Pri državnoborskih volitvah dne 28. nov. 1920 so bili v Sevnici sledeči rezultati: NSS 70, SLS 82, JDS 33, SKS 102, JSDS 107, KSJ 18, PS 7. Da je narastlo število demokratičnih glasov, je pripisovati njihovemu ogabnemu lovu za volilci in podkupovanju s pijačo. Socijalno demokratični glasovi so padli vsled izselitve delavstva. Kmetje se niso udeležili polnoštevilo. Po volitvah smo izvedeli, da so se vezali samostojneži in liberalci. Nepričakovano izid za NSS je vse druge stranke hudo poparil in našli so se ljudje med njimi, ki so na tukajšnje voditelje narodnih socijalistov hoteli vlti golido gnojnice na ta način, da so napisali na zid njihovih domovanih besede, ki jih raje zamolčimo; ne bomo omenjali iz kakih vrst slufimo to ogabnost, ker se nam zdi nečastno razbrkavati. To le mimogrede, kako slepa je strast, podžgana od ljudi, ki bi morali samim sebi najprvo napisati dotične nečastne besede na čelo. Samostojneži in liberalci so stopili v koalicijo in pritegnili k sebi tudi klerikalce, ki so jih pred kratkim nazivali rimske miši. Sedaj bodo pa skupaj glodale samostojne in liberalne podgane in vatičanske miši občinske kosti. Tej trozveži čestitam, saj je to za našo Sevnico nekaj razumljivega, nekaj kar ne more biti drugače. Dne 16. t. m. se je vršila v Sevnici volitev župana in občinskih svetovalcev. Ker so se zvezale SKS, JDS in SLS so dobili župana in vse svetovalce iz svojih vrst. Župan je Štefan Lamper iz Samostojne kmetijske stranke, svetovalci pa sorazmerno iz treh koalicijskih strank. Ker so se godile pri volitvah svetovalcev nerednosti, so vložili odborniki naše in socialdemokratske stranke skupen rekurz na politično oblast prve stopnje.

Sevnica. Dne 5. junija pride v Sevnico škof birmat. Pot k cerkvi se skrbno pripravlja, da se škof ne pobije. Zadnji čas, da pride škof, takrat se v Sevnici še kaj popravi. V farovžu pa se skrbno vadijo v petju, da bo škof nad Sevnico resnično razočaran. Narodni socialist.

Dečji dan. V smislu naredbe ministrstva za socialno politiko v Beogradu prirede vsa društva po vsej državi, ki se bavijo z zaščito dece in mladine 5. junija »dečji dan«. Na ta dan naj bi vsa društva, ki streme za visokim ciljem zaščite naše dece in mladine, priredila svečane shode in predavanja, ta dan naj bi spomnil tudi vse one na njihovo dolžnost, ki dosedaj še niso stopili v vrsto podpornikov in zaščitnikov naših otrok in sirot, ki trpe v bedi povzročeni po grozotah svetovne vojne. Poverjenišvo za socialno skrb se obrača na vse družabne sloje, da se udeležijo teh prireditev ter moralno in materialno pripomorejo k dobremu uspehu. Dolžnost onih, ki žive v udobnih razmerah, v razmerah, ki so ustvarjene z delom vseh je, da pomagajo omiliti bedo zapuščenih sirot, da omogočijo njihovo dobro odgojo, da jim z dorežljivo roko vsaj deloma nadomestijo pokopane očete, da jih privedemo v človeško družbo kot polnovredne in koristne sodelovce na novi zgradbi naše bodočnosti. Na »dečji dan« nabrane prispevke razdeli prireja joče društvo po svojem najboljšem predudarku v prej omejene svrhe, in ker ni kraja brez pomoči potrebne in vredne siročadi, naj bi tudi ne bilo kraja, kjer se ne bi 5. junija plemeniti ljudje zbrali v plemenitem delu, da olajšajo bedo najbednejših.

Poziv. Delavski oddelek poverjenišva namerava ustanoviti v Trbovljah, kasneje eventualno tudi v Hrastniku in Zagorju, javno knjižnico, ki naj bi po eni strani nudila delavstvu v ta mošnjem rudniku priliko za samoizobrazbo in drugi pa naj s tem, da bi nudila ljudem plemenitejše vrste zabavo, odvajala delavce od telesno in duševno pogubonosno vplivajočega alkohola. Poverjenišvo si je sicer zagotovilo v te svrhe neznaten kredit. Vendar bo pa ta kredit komaj zadoščal, da se napravi za prvi začetek knjižici skromen okvir. Zategadelj prosimo občinstvo, da nakloni v opisani namen iz svojih knjižnic in knjižnih zbirk izvode knjig, ki jih ne rabi in ki so mu vrhutega morda celo samo v balast, dočim bi vršile na pravem mestu neprecenljivo kulturno delo. Knjige naj se izvolijo poslati na Delavski oddelek poverjenišva za socialno skrbstvo. Le-ta je tudi pripravljen, poravnati vse eventuelne poštno in prenosne stroške.

Glavno zborovanje Südmarke je bilo binkoštno nedeljo v Celovcu. Prof. dr. Patterer je tožil kako brutalno se zatirajo Nemci v Jugoslaviji, češ da je njih položaj v Jugoslaviji naravnost obupen in da so Nemci v Sloveniji popolnoma brezpravnji. Na zborovanje je bil baže povabljen, kot zastopnik nemških kapitalistov v Jugoslaviji, tudi slovenski (?) socialdemokrat dr. Korun. Ker je opravil svoje delo že v konstituenti v Beogradu in tam povedal, da so nemški kapitalisti v Sloveniji brezpravnji in ker mu baže niso dali pravočasno na razpolago salonski voz, se koncem südmarkinega zborovanja ni udeležil. Nemške kapitaliste bo pa še dalje zago-varjal.

Vsled sklepa izvrševalnega odbora NSS v Ljubljani, z dne 19. marca 1921 zavezani so vsi člani NSS biti objednani naročniki »Nove Pravde«. --- Članarina se zviša na mesečno 10 K za vsakega člana. S tem zneskom je plačana tudi »Nova Pravda«. Ako je v jedni družini več članov NSS plača samo eden izmed teh zvišano članarino 10 K, medtem ko plačujejo ostali samo 4 K. Veljavnost tega sklepa se začneja s 1. majem 1921.

sveta okoli in okoli, tako dolgo je bilo mogoče, da je držal Lenin z diktaturo in neznosnim nasiljem rusko delavstvo in kmete pri tleh, toda sedaj, ko se začneja redno gospodarsko življenje, se odpirajo tudi ruske meje in vpliv svetovnih gospodarskih razmer meče svoje žarke tudi v sovjetsko Rusijo.

Lenin je hotel upeljati komunizem preko noči. Ponosno povdarja v eni njegovih knjig, da bode on pokazal, da se da komunizem upeljati tudi s sedaj živčim ljudstvom.

Samo diktature je treba, je rekel Lenin in strmeli bode, kako bode hitro upeljal komunizem in pov družabni red.

Vsako drugo teorijo je Lenin označil izdajalsko in novemu družabnemu redu skrajno škodljivo.

Diktatura proletarijata igra od Marxa sem veliko vlogo v marksističnem socijalizmu; popolnoma je ni zapustila nobena marksistična struja, niti skrajni desničarji si niso upali črtati diktaturo iz svojega programa, čeprav so jo že skrajno omilili in predvidevali njeno uvedbo le v primernih slučajih. Najnovejša teorija Kautzky-ja jo skuša izbaciti iz socijalističnega programa, kar moremo reči, da dela Kautzky-u vso čast in ga nam kaže v veliki luči kot resničnega prijatelja človeštva.

Ruski boljševiki pa skušajo kvarljivost diktature na lastnem telesu in ravno ruski slučaj nam jasno kaže, da delavstvo z diktaturo ničesar ni pridobilo, pač pa je po diktaturi neznansko trpelo, kajti diktatura proletarijata se je spremenila, kar so resni teoretiki vedno trdili, v diktaturo nad proletarijatom.

Kakor je bil ruski caristični sistem, kot sistem zatiranja nevzdržljiv, tako nevzdržljiva je tudi diktatura ruskih boljševikov, radi tega se ruši na vseh koncih in krajih.

Najtežje vprašanje socijalističnega družabnega reda tvori agrarno vprašanje z vsem svojim velikim obsegom. To je danes vsem resnim socijalističnim teoretikom znano. Socijalizacija industrijskih produktov, kakor težka je, je izpeljana in bode izpeljana, medtem pa stojimo s socijalizacijo agrarnih produktov še le v začetku teoretičnega razpravljanja, ki pa samo-že kaže velikske težkoče tega važnega vprašanja.

In ravno v agrarnem vprašanju so se naleteli ruski boljševiki najprej. Kmeti, ki so dobili zemljo, so s tem trenutkom nehali biti komunisti. O oddaji žita kljub temu, da je boljševiška vlada zaplenila žetev, ni bilo govora. Trotzky gotovo ni poznal šale in je nastopil proti trimoglavim kmetom z vso surovostjo, toda žita le ni dobil in v mestih je prebivalstvo umiralo gladi. Niso pomagali še tako ostri ukazi, niti smrtne kazni, kmet se je uprl socijalizaciji agrarnih produktov z vso silo in boljševiška vlada je proti kmetom privikrat podlegla. S tem je bil zadan prvi pa tudi smrtni udarec celemu komunizmu. Komunistična boljševiška vlada je morala upeljati prosto trgovino. Prosta trgovina pa je komunizmu to, kar je ognju voda, voda poduši ogenj, prosta trgovina mora vdušiti komunizem.

In v resnici, ko je bila upeljana prosta trgovina, je morala dati boljševiška vlada eno koncesijo za drugo. Obnovitvi proste trgovine je morala slediti obnovitev kmetijskih zadrug, onih kmetijskih zadrug, katere je boljševiška vlada pred letom z vso silo zatirala kot pribežališče socijalnih revolucionarjev. Danes je delovanje teh kmetijskih zadrug dovoljeno. Toda razvoj s tem še davno ni končan in gre dalje, Lenin že zopet popušča in pravi: V Rusiji se mora upeljati prehodno gospodarstvo, v katerem mora obstajati urejen državni kapitalizem nad socijalizirano industrijo na eni strani in kmetiskim osebnim imetjem na drugi strani.

Toda Lenin že pripozna osebno posest kmetov in govori le še o so-

cijalizirani industriji, kako dolgo bode govoril o socijalizaciji industrije, bo pokazala prihodnost. Kajti Rusija je odprla tujemu kapitalu vrata na stežaj. Da pa bode napravil tuji kapital z ruskimi tovarnami vse kaj drugega, kakor pa bi jih socijaliziral, to bo menda danes tudi že Leninu jasno.

Te velike koncesije, ki jih je dala boljševiška vlada tako kmetom, kakor tujemu kapitalu, niso mogle ostati brez uspeha na rusko delavstvo.

Diktatura proletarijata, v resnici diktatura nad proletarijatom, je tiščala delavce v taki meri k tlom, da si delavec ni smel iskati dela, ker bi to sam hotel, temveč je moral delati delavec tam, kamor ga je postavila vlada. Delavec ni smel zapustiti tovarne, v kateri je bil zaposlen, on je moral tam ostati. Delavski sovjeti so bili ukinjeni oziroma so se jih polastili ljudje, ki so bili vseh Trotzkyju in njegovi kompaniji. Novih volitev se ni razpisalo že dve leti.

Se pred par tedni je hotel Trotzky militarizirati strokovne organizacije. Voditelji strokovnih organizacij bi ne smeli biti več voljeni od strokovnih organizacij, temveč bi imenovala vodstvo strokovnih organizacij boljševiška vlada in sicer bi bili imenovani možje, ki so se pokazali v vojski in pri železnici, da znajo organizirati. Na ta način je hotel uvesti Trotzky v vse tovarne železno vojaško disciplino.

Toda delavstvo se je uprlo tej nameri in geslo: »Vso moč sovjetom«, ki so jo zlorabljali boljševiki leta 1917, to geslo se danes uporablja proti boljševikom od demokratične opozicije, manjševikov in soc. revolucionarjev. In boljševiška vlada je bila primorana, da je na zahtevo večine delavskih mas, kakor ona pravi »nestrankarskih delavcev« razpisala nove volitve sovjetov.

Te volitve seveda niso proste volitve. Kajti popolnoma prav pravi v vladnem glasilu Stjeklov, proste sovjetske volitve bi bile z nadaljnjim vladanjem komunistične vlade nezdružljive; v resnici bi prešlo vodstvo velikih mest v roke menjševikov, med tem ko bi velika večina kmetijskih sovjetov prešla v roke socijalnih revolucionarjev. Da to zabrani, izvršuje boljševiška vlada pri sovjetskih volitvah velikansko nasilje. Nasprotne stranke ne smejo zborovati, ne izdajati listov, ne letakov, zaupnike nasprotnih strank zapira boljševiška vlada pred volitvami na stotine. Razun tega je še tak volilni red, da zagotavlja večino mandatorov, kakor na pr. v Moskvi, vojaštvu in vodstvu strokovnih organizacij. Tako si napravljaja boljševiška vlada večino v sovjetih. Ona hoče rešiti kar se še rešiti da, toda dolgo to ne pojde več. Že je uspeh, da so se volitve sploh razpisale. Drugi uspeh, ki ga je delavstvo zabojevalo je, da je komunistična vlada dvignila prepoved, da sme delavec delati le tam, kjer mu ona ukaže.

Toraj popuščanje na vseh straneh in polagoma gre vsa komunistična slava h koncu.

Želeti bi bilo le, da bi se ta preobrat ne vršil nenadoma, temveč da bi šel od stopnje do stopnje, da se tako razvije polagoma en zdrav sistem, ki bode pravičen tako delavstvu, kakor kmetom. Hitler preobrat pa bi znal proletarstvu zelo škodovati, kajti nevarnost reakcije, ki bi sledila hitremu preobratu je velika.

Prejeli smo:

Podaljšanje delovnega časa v industrijskih in obrtnih podjetjih.

Ker se tolmači uredba o delovnem času z dne 8. aprila 1921, priobčena v Uradnem listu št. 43 iz 1921, napačno, opozarjamo ministrstvo za socialno politiko, da je ta uredba le dopolnilo prvotne uredbe z dne 12. septembra 1919 v Uradnem listu št. 154 iz 1919. Delovni čas v industrijskih, obrtnih, rudarskih, trgovinskih in prometnih pod-

Socijalno in gospodarsko gibanje.

Ljubljana, dne 2. junija. 1921.

Ruski boljševizem propada polagoma, pa gotovo. Cel sistem, ki

so ga upeljali komunisti na Ruskem, se majo. Dokler je bila sovjetska Rusija v vojni in zaprta od ostalega

jetjih, ki zaposlujejo več nego 5 delavcev, ali ki obratujejo z elementarno silo, ostane še nadalje omejen 8 ur dnevno ali 48 ur tedensko. Podaljšati se more le izjemoma na 10 ur, dnevno ali 60 ur tedensko, a tudi to največ trikrat po štiri tedne v istem koledarskem letu. Delo za deveto in deseto uro se mora plačevati v vsakem slučaju najmanj 50 procentov više nego delovne ure normalnega delovnega časa.

V manjših obratih pa, kjer se ne vporablja elementarna sila (kakor n. pr. parna, vodna, električna itd.) in ni zaposlenih več nego pet delavcev, se mora dovoliti podaljšanje delovnega časa na 10 ur dnevno ali 60 ur tedensko na poljubno dobo, če je potreba in če ostane obrat kot manjša obrt. V smislu uredbe je delavec tudi vajenec in vo-

lonter, ne glede na to, da li sprejema kako plačo ali ne.

Dovoljenje za podaljšanje delovnega časa izdajajo pristojna nadzorništva za svoje okrožje (obratno nadzorništvo v Ljubljani, v Celju in Mariboru) in sicer na prošnjo podjetnika, če je potreba za podaljšanje dokazana.

Vloge in rešitve glede podaljšanja delovnega časa so proste kolektivne.

Samolastno podaljšanje delovnega časa se kaznuje z denarno kaznijo od 10 do 500 dinarjev. Delo nad 8 ur se mora pa tudi v tem slučaju plačati 50 procentov više nego normalne delovne ure.

Za mladinske delavce do izpolnitve 16. leta velja še dalje predpis, da ne smejo delati več nego 8 ur dnevno,

tem slučaju ste pa vi agitirali ne samo proti reakcionarni vladi in proti militarizmu, ampak tudi proti reakcionarni monarhiji Jugoslaviji in za moderno nemško-avstrijsko republiko. (Ugovori in medklci.) To je resnica. Prosim Vas, iz notic v vaših časopisih, gospod Kristan, in pozneje tudi v komunističnih časopisih Vam lahko dokažem, da ste dali Nemcem na razpolago material za agitacijo proti Jugoslaviji. V svojih časopisih ste prinašali pisma vojakov iz Macedonije, in tista pisma, ki so jih Nemci potem natisnili in širili med narodom, so nam največ škodovala. (Medklci.) Prosim, socialno-demokratski in komunistični listi so prinašali pisma vojakov iz Macedonije, kako vojaki tam strašno trpe in kako slabo se jim godi, ter so nam ravno ta pisma v naši stvari največ škodovala.

Nemški socialni demokratje niso tako delali. Oni so šli za svojo državo v boj, in če bi bili postavljeni pred alternativo: ali za jugoslovansko republiko, ali za nemško-avstrijsko monarhijo, bi bili oni kot nacionalci glasovali za nemško-avstrijsko monarhijo.

Gospodje! Poslovnik mi ne dopušča, da bi se še nadalje bavil s tem vprašanjem. Potrebno je pa bilo na tem mestu to povedati in ovreči trditve, ki jih je vrgel gospod poslanec Fabjančič v obraz naši stranki.

Gospodje, grem h koncu. Glede oddelka I., ki bomo o njem glasovali, bi želel, da bi dovedel do nekega sporazuma in sicer z ozirom na to, da bi naše poznejše delo bilo olajšano, in da bi bilo na koncu možno sprejeti ustavo z ogromno večino

glasov. To, gospodje, ne bo napravilo v inozemstvu nikakega dobrega utisa, če bomo sprejeli ustavo z dvema, tremi ali desetimi glasovi večine. Treba je, da se ustava sprejme z veliko večino, in baš v ta namen mora sedanja vlada stopiti v stik z opozicijo. (Klici: »Tako je!«) da bomo pri sprejetju ustave lahko z radostjo manifestirali za to državo. Bom pa, gospodje, glasoval čisto v smislu svojega referata proti nazivu SHS, proti temu separatizmu v želji, da vi ta člen izpremenite, da nam bo mogoče, kar bi mi bilo ljubše, glasovati za eno ime za edinstveno Jugoslavijo. (Odobranje in ploskanje.)

Odgovorni urednik H. Sever.

Izdaja konzorcij »Nove Pravde«.

Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

Tedenske novice.

Vsem krajevnim organizacijam! Prosimo kraj. organizacije, da pošljejo tajništvu NSS denar za prodane Majske spise.

S podkovske šole. Obvezni poluletni tečaj na državni podkovski šoli v Ljubljani se prične dne 1. julija 1921. Za vstop v tečaj je vložiti pri vodstvu državne podkovske šole v Ljubljani do dne 15. junija 1921 prošnjo ter ji priložiti: 1. rojstni in krstni list; 2. domovinski list; 3. zadnje šolsko izpričevalo; 4. učno izpričevalo. Pouk v podkovski šoli je brezplačen. Učenci dobivajo redno državno podporo ter imajo prosto stanovanje v zavodu; skrbeti pa morajo sami za hrano in potrebne učne knjige. Poleg podkovstva se poučuje ogledovanje klavne živine in mesa.

Pogreb Sokola mučenika. V nedeljo se je vršil v Radovljici slovesen pogreb zemskih ostankov Sokola-mučenika, Boštjana Olipa, ki je bil leta 1918. ustreljen v Murati na Štajerskem. Radovljica se je pri tej priliki odela s črnimi zastavami in pripravila vse, da čim dostojneje in veličastneje sprejme svojega rojaka-mučenika na zadnji poti. Krsta je bila razstavljena v Gasilnem domu, odkoder se je vršil sprevod, ki se ga udeležilo nad 2000 oseb, na čelu jim Sokol. Sledila je gorenjska gasilna župa s petimi zastavami, zveza gorenjskih pevskih društev z zastavo, deputacija dobrovoljcev in častna sokolska četa. Sokoli z golimi sabljami pa so spremljali krsto, za katero so koračali pokojnikovi sorodniki, zastopniki državnih oblasti in raznih korporacij in velika množica ljudstva iz cele Gorenjske. Na grobu so se poslovili od nesrečne žrtve: dr. Triller za Sokolstvo, dobrovoljec Šifrar in kmet Ažman. Pevski zbor je zapel »Nad zvezdami«, nakar je sokolski naraščaj obsul junakov grob s cvetkami.

Italijanska sramota na Reki. Ka-

kor znano, so D'Annunzijeve ardití svoječasno zahrbtno napadli malo francosko posadko na Reki in jo umorili. Tem francoskim vojakom, ki so pokopani na Reki, so postavili Jugoslovenci spomenik z napisom: Aux soldats morts pour la France. Reški sinovi velikega italijanskega naroda pa so napravili okoli spomenika stranišče in smetišče ter nanosili na spomenik stare nočne posode.

Kako se dela z denarjem. Na kmetih je sedaj po raznih omarah in skrinjah zelo mnogo denarja. Nekateri kmetje hranijo denar zelo površno in brezbrizno. Splohi nočejo denarja nalagati v hranilnicah. Tako je hranil kmet Miha Štembal v Iški vasi 18.000 K denarja v nezaklenjenih omari v samotni čumnati. Okoli 19. m. m. je zapazil na veliko svoje presenečenje, da mu je denar izginil. Prebrskali so vse, a denarja ni bilo nikjer. Slednjič so javili stvar orožnikom, ki so izvedli 23. m. m. temeljito hišno preiskavo. Ves denar so našli na dnu omare med deskami, vsega zmečkanega in v navaden papir zavitega. Zanimivo je, da kmet še sam ni vedel, koliko ima denarja.

Nesreča na Ljubljani. Na Ljubljani so na praznik 26. m. m. popoldne vesljali trije mladi veslarji. Močni tok Ljubljanice na mestu odcepitve v Gruberjev kanal jih je zagnal v prekop. Čoln se jim je prevrnil in vsi največji plavanju so bili v veliki nevarnosti, da se v prekoku utope. Z največjim naporom jih je več mladih gledalcev rešilo iz vode. Potegnili pa so tudi pravočasno čoln iz vode, tako da ni bilo nikake škode in nesreče. Imena nesrečnih veslarjev in rešiteljev policija še ni dognala.

Listnica uredništva: Radi preselitve tiskarne se je izdaja te številke zakasnila, kar nam naj naročniki oprostijo. Vsem g. dopisnikom. Prosimo potrpljenja, pride vse na vrsto.

Govor poslanca Brandnerja v ustavotvorni skupščini dne 18. maja t. l.

Za Jugoslavijo in obrambo koroških Slovencev.

(Konec.)

Jaz bi na tem mestu, dovolite mi to, ker nisem dozdaj imel prilike o tem govoriti --- odgovoril gosp. poslancu Fabjančiču, komunistu iz Slovenije, ki je rekel, da smo mi narodni socialisti med ljudstvom na Koroškem agitirali na ta način, da smo morali plebiscit izgubiti. Očital nam je, da smo rekli ljudem: Ako ne boste glasovali za Jugoslavijo, ako ne postanete Slovenci, Vas bomo potem, ko bo zmagala Jugoslavija, zapodili in pregnali v Nemško Avstrijo.

To ni resnica! Naša stranka na Koroškem kot taka sploh ni bila zastopana. To moram konstatirati. Gospod posl. Fabjančič bi takih stvari ne govoril v Sloveniji, kjer vsak otrok ve, da so imele agitacije za koroški plebiscit v zakupu: Slovenska ljudska stranka, Jugoslovanska demokratična in Socialno-demokratska stranka, ki je bila takrat še skupaj s sedanjimi komunisti in se je šele pozneje razdvojila. Naša stranka ni imela na Koroškem nikake organizacije, nam se na Ko-

roškem istih ni pustilo niti ustanavljati.

Reči moram, da so socialni demokratje imeli patent --- agitirati med delavstvom na Koroškem. Ustanavljali so organizacije, in sicer toliko časa, dokler se ni izvedelo, da tam ne agitirajo za jugoslovansko monarhijo, marveč za nemško-avstrijsko republiko. (Poslanec Anton Kristan: »To je laž, nikar ne lažite!«) Nič ne lažem. Jaz Vam hočem dokazati, da so Vaši ljudje na shodih govorili o nemško-avstrijski republici. (Medklci poslanca Antona Kristana.) Prosim Vas, baš gospod poslanec dr. Sima Marković --- komunist, ki je bil prej v Vaši stranki, je povedal, kako se je agitiralo. On je rekel: »Koroški delavci so bili dolžni glasovati proti reakcionarni Jugoslaviji.« Jaz se čudim, slišati Srbijanca s tega mesta tako govoriti. (Klici: »Tako je!«)

Gospodje, ako ste proti vladi, proti militarizmu itd., ne smete biti proti državi, ki nam mora biti vsem sveta. (Živahno pritrdjevanje in ploskanje.) Vaša največja pogreška je ta, da identificirate vladu in militarizem z državo. To je treba ločiti. V

Mariborska eskomptna banka

Maribor, Aleksandrova ulica šteč. 11.

Podružnici: MURSKA SOBOTA in VELIKOVEC.

Pravzema denarne vloge in izvršuje vsakovrstne bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Inseriranje v „Novi

Pravdi“ je najboljši

uspeh za napredek.

Primarij Dr. Hugon Robič

dolgoletni asistent univerzitetne klinike za kožne in spolne bolezni prof. dr. Matzenauerja v Gradcu, ordinira v Mariboru, Prešernova ulica 2, II. nadstr. od 14. (2) ure do 16 (4) ure.

Razširjajte in naročajte „Novo Pravdo“

Pnevmatike

za avto in kolesa v vseh dimenzijah, gumijeve predmete, vsakovrstne žice za električno napeljavo, elektrotehnični material in vsakovrstne potreščine priporoča po najnižjih cenah 11-15

M. KUŠTRIN Ljubljana

Dunajska cesta št. 20

Telefon šteč. 470.

Podružnica: Maribor Jurčičeva ulica št. 9.

Kdor hoče imeti res s pravimi predvojnimi barvami prepletkano hišo, naj se obrne edino le na domačo tvrdko

Tone Malgaj

13-14

pleskar in ličar

Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 6.

Franc Brumat Ljubljana

6-12

Mestni trg šteč. 25, I. n.

Somišljeniki! Prispevajte za tiskovni sklad!